

ЗАКОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Службен весник на РМ, бр. 50 од 13.04.2010 година

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

(1) Со овој закон се обезбедува спречување и заштита од дискриминација во остварувањето на правата загарантирани со Уставот на Република Македонија, закон и ратификувани меѓународни договори.

(2) За заштита од дискриминација се формира Комисија за заштита од дискриминација.

(3) Комисијата за заштита од дискриминација има својство на правно лице.

Примена на Законот

Член 2

Заштитата и забраната од дискриминација се однесува на сите физички и правни лица во процесот на остварување на правата и слободите гарантирани со Уставот и со законите на Република Македонија.

Основи за дискриминација

Член 3

Се забранува секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување врз основа на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор (во натамошниот текст: дискриминаторска основа).

Примена на Законот

Член 4

Овој закон се применува од страна на сите државни органи, органи на единицата на локалната самоуправа, правни лица со јавни правни овластувања и правни и физички лица во областа на:

- 1) работата и работните односи;
- 2) образование, наука и спорт;
- 3) социјална сигурност, вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита;
- 4) правосудство и управа;
- 5) домување;
- 6) јавно информирање и медиуми;
- 7) пристап до добра и услуги;

- 8) членување и дејствување во синдикални, политички партии, здруженија на граѓани и фондации или други организации засновани на членство;
- 9) култура и
- 10) други области определени со закон.

Значење на изразите употребени во овој закон

Член 5

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Афирмативни мерки се активности на надлежните државни органи кои се насочени кон спречување и заштита од дискриминација, односно намалување или елиминирање на фактичка нееднаквост којашто настанала како резултат на претходна дискриминација;
2. Архитектонско опкружување се сите објекти во јавна употреба кои се на располагање на луѓето за користење или кои се поврзани со задоволување на одредени потреби или со добивање одредени услуги;
3. Дискриминација е секое неоправдано правно или фактичко, непосредно или посредно правење на разлика или нееднакво постапување, односно пропуштање (исклучување, ограничување или давање првенство) во однос на лица или групи кое се заснова на пол, раса, боја на кожа, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа;
4. Дискриминаторско однесување и постапување е секое активно или пасивно однесување на секое лице од страна на јавните власти, како и од страна на правни и физички лица од приватниот и јавниот сектор во јавниот живот, кое создава основи за привилегирање или депривилегирање на некое лице на неоправдан начин, или кое го изложува на неправеден и деградирачки однос во споредба со други лица во слична ситуација, базирано на која било од дискриминаторските основи;
5. Брак е заедница на живот исклучиво на еден маж и една жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството;
6. Еднаквост е начело според кое сите луѓе се рамноправни, односно изедначени во обврските и правата. Еднаквоста ја подразбира различноста, односно подразбира постоење неистоветни лица кои треба да бидат еднакво третирани;
7. Ефективна заштита е постоење систем од достапни и употребливи механизми за поведување постапка во случај на дискриминација, постоење независни и објективни структури кои постапуваат по поднесените жалби врз основа на однапред предвидени процедури и постоење на однапред предвидени санкции за конкретни повреди на правата;
8. Легитимна (објективно оправдана) цел е цел која не е спротивна на Уставот и на одредбите на меѓународните договори, а којашто соодветствува со реалните потреби, однапред е прецизно дефинирана и е пропорционална на ефектите кои треба да се постигнат;
9. Лице е физичко лице кое престојува на територијата на Република Македонија и правно лице кое е регистрирано, односно врши дејност на територијата на Република Македонија;
10. Легитимен интерес претставува оправдување за интересот и активното вклучување на одредено лице во преземањето конкретни активности, заради своја сопствена засегнатост од последиците на тие активности, заради поширок однапред пројавен интерес за одредени општествени случувања, односно заради предвидено овластување со закон за занимавање со определени активности;
11. Маргинализирана група е група од поединци кои ги обединува специфична

положба во општеството, кои се објект на предрасуди, кои имаат посебни карактеристики кои ги прават погодни за одредени видови на насилство, имаат помала можност за остварување и заштита на сопствените права или се изложени на зголемена можност за натамошна виктимизација и

12. Прилагодување на инфраструктурата и сервисите е преземање соодветни мерки потребни во одреден случај за да му се овозможи на лицето со ментална и телесна попреченост да има пристап, да учествува и да напредува во работниот процес, освен ако овие мерки не наметнуваат диспропорционални оптоварувања за работодавачите.

II. ОБЛИЦИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Директна и индиректна дискриминација

Член 6

(1) Директна дискриминација врз дискриминаторска основа е секое неповолно постапување, разликување, исклучување или ограничување кое како последица има или би можело да има одземање, нарушување или ограничување на еднаквото признавање или уживање на човековите права и основни слободи, споредено со третманот кој го има или би можело да го има друго лице во исти или слични услови.

(2) Индиректна дискриминација врз дискриминаторска основа е секое ставање на некое лице или група во неповолна положба во споредба со други лица, со донесување очигледно неутрални одредби, критериуми или со преземање на определени практики, освен кога таквите одредби, критериуми или практики, произлегуваат од оправдана цел, а средствата за постигнување на таа цел се соодветни и неопходни.

Вознемирување

Член 7

(1) Вознемирувањето и понижувачкото постапување претставува повреда на достоинството на лице или на група на лица кое произлегува од дискриминаторска основа и кое има за цел или резултат повреда на достоинството на одредено лице или создавање заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика.

(2) Сексуално вознемирување е несакано однесување од полов карактер, кое се изразува физички, вербално или на кој било друг начин, а има за цел или последица повреда на достоинството на едно лице, особено кога се создава непријателска, заканувачка, деградирачка или понижувачка средина.

Дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост

Член 8

(1) Под дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост се подразбира намерно оневозможување или отежнат пристап до здравствена заштита, односно ускратување на правата на здравствена заштита, редовен медицински третман и лекови, рехабилитациони средства и мерки во согласност со нивните потреби, ускратување на правото на брак и создавање на семејство и други права од областа на бракот и семејните односи, ускратување на правото на образование, на работа и правата од работниот однос.

(2) Дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост постои и тогаш кога нема да се преземат мерки за отстранување на ограничувањата, односно

прилагодување на инфраструктурата и просторот, користење на јавно достапни ресурси, или учество во јавниот и општествениот живот.

Повикување и поттикнување на дискриминација

Член 9

Како дискриминација ќе се смета и секоја активност со која некое лице директно или индиректно повикува, охрабрува, дава упатства или поттикнува друго лице да изврши дискриминација.

Виктимизација

Член 10

Дискриминација претставува и неповолното однесување кон едно лице, трпење на штетни последици заради тоа што презело одредени активности за заштита од дискриминација (пријавило дискриминација, започнало постапка за дискриминација и сведочело во текот на постапката).

Дискриминација во обезбедување на добра и услуги

Член 11

Оневозможувањето или ограничувањето на користењето на добра и услуги на лице или група на лица по некој од основите наведени во членот 5 точка 3 од овој закон претставува дискриминација.

Потешки облици на дискриминација

Член 12

Како потешок облик на дискриминација, во смисла на овој закон, ќе се смета дискриминацијата направена кон одредено лице по повеќе дискриминаторски основи (повеќекратна дискриминација), дискриминација направена повеќе пати (повторена дискриминација), која е правена подолго време (продолжена дискриминација) или која со своите последици особено тешко го погодува дискриминираното лице.

III. ИСКЛУЧОЦИ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Афирмативни мерки

Член 13

Нема да се сметаат за дискриминација афирмативните мерки преземени од органи на државната управа, органи на единиците на локалната самоуправа, други органи и организации кои вршат јавни овластувања, јавни установи или од страна на физички или правни лица, констатирани како оправдани во минатото, сегашноста или во иднина, а кои можат да се преземаат сè додека не се постигне потполна фактичка еднаквост:

- 1) во корист на лице, група на лица или заедница, со цел да се елиминираат или да се намалат фактичките нееднаквости, ако разликувањето е оправдано и пропорционално на целта, и со цел да се обезбеди нивен природен развој и ефективно постигнување на нивното право на еднакви можности во споредба со други лица, групи на лица или заедници и
- 2) афирмативните мерки кои имаат за цел заштита на маргинализираните групи, со цел да се елиминираат или да се намалат фактичките нееднаквости, ако

разликувањето е оправдано и пропорционално на целта и со цел да се обезбеди нивен природен развој и ефективно постигнување на нивното право на еднакви можности во споредба со други лица, групи на лица или заедници.

Нееднакво постапување

Член 14

Нема да се смета за дискриминација:

- 1) различниот третман на лица кои не се државјани на Република Македонија во врска со слободите и правата дадени во Уставот, во законите и меѓународните договори кон кои пристапила Република Македонија, а кои непосредно произлегуваат од државјанството на Република Македонија;
- 2) различниот третман на лицата врз основа на карактеристики кои се однесуваат на која било од дискриминациските основи, кога спомнатите карактеристики, поради природата на занимањето или активноста, или поради условите во кои се одвива тоа занимање, претставуваат суштинско и определувачко барање, целта е легитимна, а условот не го пречекорува потребното ниво за негова реализација;
- 3) различниот третман на лицата врз основа на религија, уверување, пол или други карактеристики во врска со занимање кое се одвива во религиозни институции или организации кога, според карактерот на конкретното занимање или активност, или поради условите во кои се остварува религијата, уверувањето, полот или други карактеристики претставуваат суштинско и определувачко барање, од гледна точка на институцијата или организацијата, кога целта е легитимна, а условот не го пречекорува потребното ниво за реализација;
- 4) различниот третман на лицата врз основа на религија, уверување, пол или други карактеристики во врска со образованието и обуката за целите на занимањето поврзано со конкретна религија;
- 5) ако членовите и органите на цркви и верски заедници, граѓански организации, политички партии, синдикати и други организации запишани во регистар во согласност со Уставот и законите, постапуваат во согласност со својата доктрина, уверувања или верувања и/или целите утврдени во своите статuti, програми и/или прописи;
- 6) уредувањето на бракот, вонбрачната заедница и семејството исклучиво како заедница на спротивни полови, односно на еден маж и една жена;
- 7) остварувањето на уставно гарантираното начело на слобода на говорот, јавниот настап, мислење и јавното информирање;
- 8) определувањето барање за минимална старост, професионално искуство или стаж во процесите на избор или во давањето на определени привилегии поврзани со работењето, кога ова е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за остварување на целта и
- 9) определување услов за максимум старост во процесот на вработување што е поврзано со потребата од обука или заради потребите од рационални временски ограничувања поврзани со пензионирање предвидени во закон, кога тоа е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за постигнување на целта.

Заштитни механизми за одредени категории на лица

Член 15

Нема да се смета за дискриминација:

- 1) посебната заштита на бремената жена и мајка, предвидена со закон, освен

кога бремената жена или мајка не сака да ја користи оваа заштита и за ова го известила работодавачот во пишана форма;

2) мерките кои се предвидуваат со закон за поттикнување на вработувањето;

3) различниот третман на лицата со инвалидитет во остварувањето на обука и добивањето образование со цел за задоволување на посебните образовни потреби заради изедначување на шансите;

4) предвидување на минимум и максимум години за пристап до определени нивоа на обука и образование, кога тоа е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува она што е неопходно со оглед на природата на обуката или образованието, или условите во кои тие се одвиваат и содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за постигнување на целта;

5) мерките насочени кон обезбедување баланс во учеството на мажите и жените, сè додека овие мерки се потребни;

6) посебните мерки од кои имаат корист лицата или групите кои се во понеповолна положба настаната врз која било дискриминациска основа, со цел за изедначување на нивните можности, сè додека тие мерки се потребни;

7) посебна заштита, предвидена со закон, на деца без родители, малолетници, самохрани родители и лица со инвалидитет;

8) мерки за заштита на посебноста и идентитетот на лицата кои припаѓаат на етнички, религиозни или јазични малцинства и нивното право да го негуваат и развиваат сопствениот идентитет индивидуално или во заедница со другите членови на нивната група и поттикнуваат услови за унапредување на тој идентитет и

9) мерките во областа на образованието и обуката кои треба да обезбедат учество на лицата од етничките малцинства додека тие мерки се неопходни.

IV. КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисија за заштита од дискриминација

Член 16

(1) Комисијата за заштита од дискриминација е самостоен и независен орган која работи во согласност со надлежностите утврдени со овој закон (во натамошен текст: Комисијата).

(2) Комисијата има својство на правно лице со седиште во Скопје.

(3) Средствата за работа на Комисијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија. Комисијата може да обезбедува средства и од други извори.

Состав на Комисијата

Член 17

(1) Комисијата е составена од седум члена.

(2) Членовите на Комисијата ги именува Собранието на Република Македонија со мандат од пет години, со право на еден повторен избор.

(3) Од редот на членовите именувани во ставот (2) на овој член Комисијата избира претседател со мандат од една година.

Именување на членови на Комисијата

Член 18

За член на Комисијата може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија и да има постојано место на живеење во Република Македонија и
- да има високо образование и искуство од областа на човековите права или општествените науки.

Член 19

- (1) Собранието на Република Македонија го објавува огласот за именување на членовите на Комисијата во „Службен весник на Република Македонија“ и во дневен печат.
- (2) Огласот од ставот (1) на овој член трае 15 дена од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“.
- (3) При изборот на членовите на Комисијата да се има предвид принципот за соодветна и правична застапеност.
- (4) Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија подготвува предлог на листа од пријавените кандидати и ја доставува до Собранието на Република Македонија.

Член 20

- (1) Претседателот на Комисијата пред истекот на неговиот мандат за претседател може да биде разрешен по негово барање.
- (2) Доколку претседателот е разрешен согласно со ставот (1) на овој член Комисијата избира претседател за остатокот на мандатот на разрешениот претседател.

Член 21

- (1) Членовите на Комисијата имаат статус на именувани лица.
- (2) Членовите на Комисијата имаат право на месечен надоместок во висина од две просечни месечни нето плати исплатени по работник во Република Македонија.

Разрешување на член на Комисијата

Член 22

- (1) Собранието на Република Македонија го разрешува членот на Комисијата пред истекот на мандатот по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата, ако:
  - 1) сам го побара тоа;
  - 2) поради смрт;
  - 3) со правосилна одлука му е изречена забрана за вршење професија дејност или должност;
  - 4) со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор од над шест месеци или по кој било основ е казнет за дискриминација;
  - 5) трајно ја загуби психофизичката способност за вршење на функцијата и
  - 6) нестручно, пристрасно и несовесно ја врши функцијата.
- (2) Исполнувањето на условите за разрешување од ставот (1) на овој член ги утврдува Комисијата со мнозинство гласови од вкупниот број членови и поднесува иницијатива за разрешување на член на Комисијата до Собранието на Република Македонија.

Член 23

Кога член на Комисијата е разрешен согласно со одредбите од членот 17 на овој закон Собранието на Република Македонија објавува оглас за именување на член на Комисијата со мандат во траење по истекот на мандатот на разрешениот член.

Надлежности на Комисијата

Член 24

Надлежности на Комисијата:

- 1) постапува по претставки, дава мислење и препораки за конкретните случаи на дискриминација;
- 2) на подносителот на претставката му дава информации за неговите права и можности за покренување на судска или друга постапка за заштита;
- 3) покренува иницијатива за поведување на постапка пред надлежните органи поради сторени повреди на овој закон;
- 4) поднесува годишен извештај до Собранието на Република Македонија;
- 5) ја информира јавноста со случаите на дискриминација и превзема активности за промоција и едукација на еднаквоста, човековите права и недискриминација;
- 6) го следи спроведувањето на овој закон, иницира измена на прописи заради спроведување и унапредување на заштитата од дискриминација;
- 7) воспоставува соработка со органите надлежни за остварување на еднаквост и заштита на човековите права во локалната самоуправа;
- 8) дава препораки на државните органи за преземање на мерки за остварување на еднаквоста;
- 9) дава мислења по предлози на закони од значење за заштита од дискриминација;
- 10) прибира статистички и други податоци, формира бази на податоци, спроведува студии, истражувања и обуки во врска со дискриминацијата;
- 11) соработува со соодветни национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на заштита од дискриминација и
- 12) донесува деловник за работа и други акти за внатрешна организација на работата.

V. ПОСТАПКА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА ПРЕД КОМИСИЈАТА

Постапување на Комисијата

Член 25

- (1) Лицето кое смета дека претрпело дискриминација поднесува претставка до Комисијата, писмено или усно на записник, без обврска за плаќање на такса и друг надоместок.
- (2) Со претставката лицето поднесува докази и факти од кои може да се утврди актот или дејствието на дискриминација.
- (3) Постапката пред Комисијата за лицата кои живеат во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, можат да употребат кој било од службените јазици и неговото писмо. Ваквите поднесоци Комисијата ги преведува на македонски јазик и неговото кирилско писмо и постапува по нив.
- (4) Комисијата по поднесените претставки одговара на македонски јазик и на неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува граѓанинот.
- (5) Претставката може да се поднесе најдоцна во рок од три месеци од денот кога била сторена повредата или најдоцна една година од дознавањето за актот на дискриминација.
- (6) Комисијата може да поведе постапка и по истекот на рокот доколку оцени дека се работи за случај од таква важност за кој би било неопходно и целисходно да се води постапката.

(7) Комисијата претставката ја доставува до лицето против кого е поднесена во рок од 15 дена од денот на приемот.

Член 26

(1) Комисијата постапува по претставката доколку постапката пред судот за истата работа не е веќе поведена или правосилно завршена.

(2) Комисијата не постапува по претставката ако е очигледно дека нема повреда на правото на кое поднесувачот се повикува, ако во истата работа веќе постапувал, а не се понудени нови докази и ако утврди дека поради истек на времето од направената повреда на правото, не е можно да се постигне целта на постапката.

Утврдување на фактичка состојба

Член 27

(1) По прием на претставката Комисијата ја утврдува фактичката состојба со увид во документите и земање на изјави од подносителот на претставката, лицето против кое е поднесена претставката, како и од други лица.

(2) Лицето против кое е поднесена претставката може да се изјасни за наводите во претставката во рок од 15 дена од денот на нејзиниот прием.

Мислење и препораки

Член 28

(1) Комисијата дава мислење за наводната дискриминација во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на претставката и за тоа го известува поднесувачот и лицето против кое е поднесена претставката.

(2) Со писменото мислење, а по утврдената дискриминација, Комисијата препорачува начин на отстранување на повредите на правото.

(3) Лицето на кое препораката е упатена, е должно да постапи по препораката и да ја отстрани повредата на правото во рок од 30 дена од денот на приемот на препораката, како и за тоа да ја извести Комисијата.

Член 29

Ако лицето на кое препораката е упатена не постапи по препораката, односно не ја отстрани повредата на правото, Комисијата може да покрене иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган за утврдување на неговата одговорност.

Стручно-административни и технички работи на Комисијата

Член 30

Стручно-административните и техничките работи на Комисијата ги врши Комисијата.

Соработка со други органи

Член 31

Сите физички и правни лица, државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, други органи и организации кои вршат јавни овластувања и јавни установи и служби, се должни на барање на Комисијата да и дадат податоци за конкретни случаи на дискриминација.

Вршење увид во документација

Член 32

Во вршењето на работите од својата надлежност Комисијата може да изврши непосреден увид во документацијата на државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа, другите органи и организации кои вршат јавни овластувања и јавните установи и служби кои располагаат со податоци и информации за случаи на дискриминација.

Соработка со Народниот правобранител

Член 33

Во вршењето на работите од својата надлежност Комисијата соработува со Народниот правобранител за конкретни случаи на дискриминација.

VI. СУДСКА ЗАШТИТА

Судска надлежност и постапка

Член 34

- (1) Лицето кое смета дека поради дискриминација му е повредено некое право е овластено да поднесе тужба пред надлежен суд.
- (2) Во постапката соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка.
- (3) Постапката е итна.

Месна надлежност

Член 35

Во постапката за заштита од дискриминација месно е надлежен, покрај судот за општа месна надлежност и судот на чие подрачје е седиштето, односно живеалиштето на тужителот.

Тужба

Член 36

- (1) Со тужбата од членот 34 став (1) на овој закон може да се бара: 1) да се утврди дека тужениот го повредил правото на тужителот на еднаков третман, односно дејствието коешто го презел или пропуштил може непосредно да доведе до повреда на правата на еднаквост во постапувањето;
  - 2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши правото на тужителот на еднакво постапување, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици;
  - 3) да се надомести материјалната и нематеријалната штета причинета со повреда на правата заштитени со овој закон и
  - 4) да се објави во медиумите пресудата со која е утврдена повреда на правата на еднакво постапување на трошок на тужениот.
- (2) Барањата од ставот (1) на овој член може да се истакнат заедно со барањата за заштита на други права за кои се одлучува во парнична постапка, ако сите барања се во меѓусебна врска и ако ист суд е стварно надлежен за нив, без оглед дали за тие барања е пропишано решавање во општа или во посебна парнична постапка.

Мерки за обезбедување

Член 37

(1) Пред започнувањето или во текот на постапката по повод тужбеното барање од членот 36 став (1) на овој закон судот може, на предлог на странката, да одреди мерки за обезбедување.

(2) Со поднесувањето на предлогот за мерки за обезбедување потребно е:

- подносителот на барањето да направил веројатно дека е повредено неговото право на еднакво постапување и

- одредувањето на мерката да е потребно заради отстранување на опасноста од ненадоместлива штета, особено тешки повреди на правата на еднакво постапување или спречување на насилство.

(3) За мерките од ставот (1) на овој член одлучува судот кој е надлежен за тужбените барања на начин и во постапка утврдени со закон.

Товар на докажување

Член 38

(1) Ако странката во судска постапка тврди дека согласно со одредбите на овој закон и е повредено нејзиното право на еднакво постапување е должна да ги изнесе сите факти и докази кои го оправдуваат нејзиното тврдење. Докажувањето дека немало дискриминација паѓа на товар на спротивната странка.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член не се применува во прекршочната и казнената постапка.

Учество на трети лица

Член 39

(1) Во парница по повод тужбата од членот 34 на овој закон може, како замешувач на страна на лицето кое тврди дека е дискриминирано, да се придружи орган, организација, установа, здружение или друго лице кое во рамките на својата дејност се занимава со заштита на правата на еднакво постапување за чишто права се одлучува во постапката. За учеството на замешувачот одлучува судот со примена на одредбите на Законот за парничната постапка.

(2) Судот ќе дозволи учество на замешувач од ставот (1) на овој член само со одобрение на лицето на чијашто страна замешувачот сака да се замеша.

(3) Замешувачот од ставот (1) на овој член може да презема дејствија во постапка и во постапката ги има сите права што му припаѓаат на замешувачот.

(4) Без оглед на резултатот на парницата замешувачот од ставот (1) на овој член сам ги сноси трошоците од своето учество во парницата.

Јавно објавување на пресудата

Член 40

(1) Барањето за објавување на пресудата од членот 36 став (1) точка 4 на овој член судот ќе го усвои ако утврди дека:

1) до повреда на правата на еднакво постапување дошло со посредство на медиумите или

2) информацијата за постапување кое го крши правото на еднакво постапување била објавена во медиумите, а објавувањето на пресудата е потребно поради целосен надоместок за сторената штета или заштита од нееднакво постапување во идни случаи.

- (2) Ако го усвои барањето за објавување на пресудата, судот ќе наложи пресудата да се објави во целост или делумно заради заштита на лични податоци.
- (3) Пресудата со која се налага објавување во медиумите го обврзува издавачот на медиумот во кој треба да се објави пресудата, без оглед на тоа дали бил странка во постапката.

Заедничка тужба за заштита од дискриминација

Член 41

(1) Здруженија и фондации, установи или други организации од граѓанското општество, кои имаат оправдан интерес за заштита на колективните интереси на одредена група или во рамките на својата дејност се занимаваат со заштита на правата на еднакво постапување, можат да поднесат тужба и во постапката пред судот да настапат како сопарничари против лицето кое го повредило правото на еднакво постапување, ако направат веројатно дека со постапувањето на тужениот е повредено правото на еднакво постапување на поголем број лица.

(2) Во тужбата од ставот (1) на овој член може да се истакне барање:

1) да се утврди дека постапувањето на тужениот го повредило еднаквиот третман во однос на членовите на групата;

2) да се забрани преземање дејствија со кои се крши или може да се прекрши еднаквиот третман, односно да се извршат дејствија со кои се отстранува дискриминацијата или нејзините последици во однос на членовите на групата и

3) пресудата со која е утврдена повреда на правата на еднакво постапување да се објави во медиумите на трошок на тужениот.

(3) Другите одредби од овој закон, кои се однесуваат на тужбите од членот 36 став (1) на овој закон, на соодветен начин се применуваат на тужбата од ставот (1) на овој член.

(4) Тужбата од ставот (1) на овој член е дозволена доколку постои согласност од лицето кое тврди дека е дискриминирано.

VII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 42

(1) Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на секој оној кој повикува или поттикнува на дискриминација и помага во дискриминаторско постапување врз основа на дискриминаторска основа (член 3).

(2) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, државен орган, органот на единицата на локалната самоуправа или орган со јавни овластувања или на поединец кој во вид на регистрирано занимање врши определна дејност.

(3) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице.

Член 43

(1) Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на секој оној кој ќе го повреди достоинството на одредено лице или создавање заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика (член 7).

(2) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, државен орган, органот на единицата на локалната самоуправа или орган со

јавни овластувања или на поединец кој во вид на регистрирано занимање врши определна дејност.

(3) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице.

Член 44

(1) Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на секој оној кој ќе го доведе во неповолна состојба лицето кое пријавило дискриминација или на кој било начин учествувало во постапката за дискриминација.

(2) Глобата од ставот (1) на овој член ќе се изрече на секој кој намерно во неповолна положба ќе го доведе лицето кое било сведок во постапката за дискриминација или одбило налог за дискриминаторско однесување.

(3) Глоба во износ од 600 до 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице, државен орган, органот на единицата на локалната самоуправа или орган со јавни овластувања или на поединец кој во вид на регистрирано занимање врши определна дејност.

(4) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице.

Член 45

Глоба во износ од 400 до 600 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице, државен орган или орган на единицата на локалната самоуправа, ако на барање на Комисијата во рок од 30 дена нема да достави податоци за дискриминацијата или не дозволи увид во спис (членови 31 и 32).

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 46

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија,” а ќе се применува од 1 јануари 2011 година.